

KRUSOVSZKY DÉNES

Akik már nem leszünk sosem

(RÉSZLET)

Mintha valami felrobbant volna a közelemben, hirtelen rámtört a fény, aztán lépések koppanását hallottam, majd egyre hangosabb kiáltásokat. Jó pár percbe beletelt mire feleszméltem, és ki bírtam nyitni a szemem. Robbanásról szó sem volt, Tuba rántotta el a sötételő függönyt, és idegesen ismételte a nevem, miközben föl-alá mászkált a kanapé mellett.

– Bálint, Bálint! – hajtogatta. – Hahó, fel kéne kelni. Kurvára el fogunk késni!

– Mi van? – kérdeztem erőtlenül pislogva.

Tuba megtorpant egy pillanatra. – Esküvő, Roland, akármilyen... Nincs meg?

Körülnéztem, lassan elkezdett összeállni a kép; Tubáék házában feküdtem a kihúzható vendégkanapén, alattam nyirkos lepedő hevert, a hónom alá begyűrve meg egy verejtékszagú kockás pamutpokróc. Forró éjszakán voltunk túl, izzadtan tapadt rám a pizsamapólóm. Tuba már öltönytadrágban, fehér ingben állt mellettem, és a szekrény tükrös ajtajában szűrős szemmel figyelte magát, ahogy a nyakkendő csomójával ügyetlenkedik.

– A dupla windsor mindig kifog rajtam – morogta, amikor észrevette, hogy bámulom.

– Hány óra van? – kérdeztem.

Összeszorított szájjal a szoba túlsó sarka felé bólintott, aztán szétszedte a csomót és újrakezdte a kötést.

Háromnegyed tizenkettő volt, az esküvő fél egykor kezdődött, valóban össze kellett volna már szednem magam, de alig bírtam megmozdulni. Zsongott a fejem, nem fáj, legalábbis nem hasogatott, inkább valami nehéz, száraz zörgéssel volt tele, mintha vasreszeléssel töltötték volna meg a koponyámat az éjjel.

– Te mikor keltél? – kérdeztem, hogy ezzel is nyerjek egy kis haladéket.

– Későn, fél nyolckor.

– Az későn van?

Tuba elröhögte magát, majd felém fordult vigyorogva. Gyönyörű, mélyvörös nyakkendőjén a dupla windsor szabályosan feküdt fel ádámcsutkája alá.

– Én általában fél ötkor szoktam kelni – mondta, és zsebre dugta a kezét.

– És mit csináltál fél nyolc óta?

– Először is megreggeliztem – mondta, majd ismét hátat fordított, kinyitotta a szekrényt, és az egyik felső polcra egy cipős dobozt emelt le. – Aztán bevágtam magam a kocsiba, és kimentem a telepre...

– Jézusom, minek? – kérdeztem nyújtózkodás közben.

– Hogy felszedjem a csokrokat és elvigyem őket Rolandékhoz.

Ahogy ezt kimondta, egy pillanatra olyan arccal fordult felém, amilyennel általában a kiégett nagybácsik szoktak a folyton idiótaságokat kérdező hülyegyerekekre nézni.

– Ja, tényleg, mondtad... – szabadkoztam, és valóban, derengeni kezdett, hogy az éjjel valamelyik ködös szakaszán szóba hozta, hogy tőle rendelték az esküvői virágokat.

Megköszörültem a torkomat zavartan, nem forszíroztam tovább ezt a beszélgetést, a lábfejemet kezdtem tekergetni, aztán megemeltem a csípőmet; apró mozdulatokkal melegítettem a kikészülődáshoz. Közben megéreztem, hogy valami nyomja a hátamat, egy ügyetlen mozdulattal magam alá fordítottam a kezem, és kikanalaztam a kényelmetlenség okozóját. Egy narancsszínű szivaccsal bevont fülhallgató volt az, hosszú zsinórja végén pedig egy ósdi walkman hevert a párnám alá szorulva. Kézbe fogtam a kis készüléket, és olyan érzésem támadt, mint két nappal korábban, amikor a vonatablakot betörő bazaltdarabot vettem a markomba. Meleg volt ez is, szinte forró, mintha nem is két ceruzaelem hajtotta volna belülről, hanem egy apró gőzgép. Kinyitottam billenős fedelét, és félig kihúzva a Polimer kazettát, elolvastam rajta a feliratot ismét. *A. F.*, igen, kezdtek előbújni az emlékfoszlányok, *1986. május 6-10.* De mintha nem is egy pár órával azelőtt hallottam volna a felvételt, hanem évtizedekkel korábban, homályosan, félénken szivárogtak vissza agyamba a szalagra rögzített szavak. Továbbra is kezemben tartva a walkmant feltápáskodtam az ágyból, és már épp mondani akartam Tubának valamit arról, amit hallottam, vagy ami abból mindenesetre eszembe jutott abban a pillanatban, de ő megelőzött, hirtelen felém fordult, és hozzám vágott egy törölközőt.

– Értem... – mondta vigyorogva, nyilván, mert olyan arcot vágtam. – Mindent értek, de most húzz el a fürdőszobába. – Azzal kivette a kezemből a walkmant és letette az íróasztal szélére.

Hosszan, ráérősen engedtem magamra a forró vizet, tudtam, hogy ki kéne szállnom, de egyszerűen képtelen voltam rá. Előrebiccentett fejfel álltam be a zuhanyrózsa alá, hogy a vízsugarak a tarkómat találják el. Ahogy a forró víz masszírozva csapódott a bőrömnek, a zsongás elcsitult lassan a koponyámban, és a helyén beállt csöndbe úgy húzódtak be addig csapongó gondolataim, akár az útjukat tévesztett turisták egy hegyi menedékházba. Kiszámoltam, hogy mennyit aludhattam, és meglepő módon nem is jött ki kevés óra, mégis olyan émelygés keringett bennem, mintha álmatlanul forgolódva töltöttem volna az egész éjszakát. Be kellett volna vennem megint a macskagyökeret, jutott eszembe, és ismét, sokadjára már, elhatároztam, hogy mostantól minden lefekvéskor bekapok majd pár tablettát. A jó hír viszont az

volt, hogy a gyomrom nem kavargott, nem reszketett olyan idegesítően, ahogy a valóban ébren töltött éjszakák után sokszor szokott. Ebből arra következtettem, hogy mégis csak, minden látszat ellenére, rendesen aludtam pár órát, és ez némi bizakodásra adott okot a nap elkövetkező részével kapcsolatban. Már legalábbis, ami a jelenlétem fizikai részét illette, a többire inkább gondolni sem akartam, de hiába, ahogy elzártam a vizet, rögtön a legkínosabb dolgok kezdtek a fejemben szikrázni. A telefonbeszélgetés Magdával, aztán a találkozás Julival, a másnapi hazaút körülményei, és az esélyeim, hogy a végén valóban sikerül-e elérnem majd a saját ágyamig. Fogmosás közben végül is jobb híján arra jutottam, amihez talán a párás tükörben elmosódottan kirajzolódó arcom sápadtsága is adott némi nyomatékot, hogy egyelőre, amennyire csak tudom, eltolom az összes nyomasztó gondolatot magamtól, már csak azért is, mert a jelen éppen aktuális helyzetein is kissé nehezemre esett átvergődni. Hogy úgy mondjam, a törölközés vagy az alsónadrágom felhúzása épp elég gondot jelentett, nem volt szükségem még a jövőn való rágódásra is.

Mire visszaértem az előtérbe, Tuba már nem volt ott, csak egy, a földszintre vezető lépcső felé elnyúló láthatatlan illatfelhő emlékeztetett rá. Sporttáskámból kiszedtem a fehér inget, az öltönytáskát meg a zakót, és én is beálltam a tükrös szekrény elé. A zakó egyik zsebében ott találtam feltekerve egy régi, csíkos nyakendőt, nem is emlékeztem, mikor volt rajtam utoljára, mindenesetre kissé divatjamúlt volt már; a kellenél egy fokkal fényesebb anyaga és szélesebb alakja évek óta nem számított menőnek. Azért persze magamra kötöttem egy vállrándítás után; ugyan kérhettem volna egy jobbat Tubától, de nem volt kedvem ezzel az egészsel egy percet sem foglalkozni. Amúgy is gyűrött volt rajtam minden, nem vállalhatatlanul, hiszen anyám az elindulásom délelőttjén kivasalta az ingem meg az öltönyöm is, csak hát annak ellenére sem vettem ki őket a táskából két napig, hogy erre búcsúzkodásunk közben többször is felhívta a figyelmemet. Ez a táskagyűröttség látszott minden rajtam lévő ruhán, de végül is, gondoltam, így legalább őszinte a kinézetem, hiszen belülről is kissé gyűröttnek éreztem magam. Előkotortam ünnepi bőrcipőmet a táska aljából, amit még Ildi esküvőjére vettem, és azóta nem is igen húztam a lábamra. Fel fogja törni a sarkam, motyogtam magamban, miközben a tükör előtt toppantottam benne egyet-kettőt. De sokat nem morfondírozhattam rajta; miután Tuba hirtelen felkiabált a bejárattól, hogy akkor ő most elindul, muszáj volt azonnal leszaladnom.

Ahogy a kocsiba beültem, Tuba a homlokára tolta napszemüvegét, egy széles vigyorral a szemembe nézett, és elindította a cd-lejátszót. Ismerős elektromosgítár riffek zúgtak fel, aztán Lukács Laci rekedtes hangja szólalt meg: „Itt lakom látod, ez az a ház...”

– Mivel érdemeltem ezt ki? – kérdeztem.

Tuba rálépett a gázra, és miközben kifordultunk a kocsibeállóról, a kormányon dobolva kérdezett vissza.

– Elindult az időutazás, nem érzed?

– Valami mást érzek inkább...

– Majd belejössz – tette hozzá, aztán feltekerte a hangerőt és Lukáccsal együtt üvöltötte hamisan a refrént: „Ami kinn, az van benn, ami fenn, az van lenn, ahogy élsz, annyit érsz, ott van a válasz a szemedben”.

Az esküvő első részére, a polgármesteri hivatal házasságkötő termébe csak a család volt meghívva, mindenki más az épület előtt várakozott, hogy aztán, ha kilép az ifjú pár, átkísérje őket a főtér túloldalára, a református templomba, ahol fél egytől kerül majd sor az egyházi szertartásra. Tuba a Hunyadi utca elején parkolt le az egyik bérház előtt, azon a helyen, ahol gyerekkoromban a város első hot-dog- és gofrisütő bódéja állt. Ez a ronda kis bádogdoboz azóta eltűnt mindenestől, mindössze néhány repedés utalt egykori jelenlétére a kopott betonjárda szélén. Rögtön megütött a meleg, ahogy kiszálltam a légkondicionált autó hűvöséből, Tuba is egyből lekapta magáról a zakót, feltúrta az ingujját, és nagyokat fújtatva gyorsan behúzódott mellém a bérház árnyékába. Rágyújtottam, aztán kísértél a sarokig, onnan jól ráláttam a polgármesteri hivatalra és a templomra is a körforgalom két oldalán. A hivatal előtt már egészen nagy tömeg verődött össze; pár éve, nem sokkal az osztálytalálkozónk előtt kivágták a főtér fáit, és letérkövezték az egész placcot, úgyhogy a várakozók számára nem nyújtott semmi sem menedéket a déli napsütés elől.

– Biztos, hogy nem megyek oda – szólalt meg Tuba a vállam mögül.

Elnéztem a másik irányba, a templom előtti terecske sarkánál érintetlen facsoport állt, alatta egy üres paddal. Arra biccentettem, Tuba egyetértően morgott valamit, és azzal megindultunk az úttest túloldala felé. A tér sarkán álló épülethez érve megtorpantam egy pillanatra, koszorúkkal sűrűn teleaggatott dombormű függött a ház falán. „A hazájához Holtáig Hú Számúzott Író Emlékére”, olvastam, de volt valami furcsa a feliratban. Gyorsan előkaptam a telefonomat és csináltam róla egy képet, közben szólni akartam Tubának is, hogy nézze meg, de ő addigra már előre ment a padhoz.

– Te láttad már ezt? – kérdeztem, ahogy beértem mellé az árnyékba.

– Mit?

– Ezt a táblát?

– A Wass Albit?

– Aha.

– Persze hogy láttam.

– El van baszva.

– Hogy érted?

– Nem vetted még észre, hogy a haza kisbetűvel van?

– És?

– Minden más naggyal...

Tuba röhögött egyet, és miközben fancsali képpel a telefonomra nézett, úgy rántotta föl a vállait, mint aki azt mondja, kit érdekel; és hát nyilván igaza is volt. Aztán előrenyújtotta a mutatóujját, de nem mondott semmit; elnéztem abba az irányba, és

pár lépéssel előttünk egy jókora követ vettem észre. A fák lombja alatt tulajdonképpen a pad is ehhez a kőtömbhöz képest volt elhelyezve, ez volt a kis ligetecske centruma; a vele szemközt álló öreg templomhoz viszonyítva meglehetősen jelentéktelenül, közelebből ránézve mégis súlyosan meredt ki a földből, majdnem embermagasságban. Odasétáltam hozzá, hogy alaposabban megnézzem, de már a második lépés után leesett, hogy miről van szó, pedig hátulról cserkésztem be a művet. A kőtömb simára csiszolt elejére egy márványból kivágott Nagy-Magyarország volt feltapasztva, valami hozzá illő idézettel a közepén. Halk, türelmes röhögéssel telt meg a szám, amikor visszamentem Tubához és lerogytam mellé.

– Komolyan mondom, az összes Zs-kategóriás szobrászt Magyarországon a Wass Albert- meg a Trianon- emlékművek tartják el...

– Nekik is élniük kell valamiből – felelte Tuba, majd, amikor kinevetgéltek rajta magunkat, hozzátette: – Amúgy ezt a követ már a tesómék hozták össze.

– Mi van?

– Ja, Ákosék kis triumvirátusának ez az első produktuma.

– Fasz.

Megint ránéztem a kőre, hirtelen valahogy súlyosabbnak is tűnt, mint egy perccel korábban, és már röhögni sem tudtam olyan jóízűen rajta. Belém hasított, nem először már, de most talán a korábbiaknál is élesebb kontúrokkal, hogy vége van a védettségnek, egyszer és mindenkorra lefoszlott mindenféle burok, és én magam, bármit is teszek vagy nem teszek, illetve bármit is tesz vagy nem tesz a velem nagyjából egykorúak amőbaszerűen változékony formájú halmaza, az már mind valódi döntés lesz, valódi tett, és a felelősséget sem lehet elhárítani többé a fiatalságunkra vagy meggondolatlanságunkra hivatkozva. Az, hogy Ákos és a barátai kijárták, hogy ez a kő itt legyen, illetve valakik hozzájuk hasonlóan elérték, hogy „A hazájához Holtáig Hű Író” táblája felkerüljön itt is egy falra, mint az ország annyi más településén, az tulajdonképpen az én cselekedetem is, így vagy úgy. A következményeiben, akármik is legyenek azok, akármikor is, bizonyosan én is osztozom majd, épp annyira, amennyire a kiváltó közegüknek már a pusztja jelenlétemmel is részese vagyok. Elszótlanodva sodortam magamnak egy újabb cigit, és miközben rágyújtottam, ismét bevillant a kazetta az előző éjszakáról. Hirtelen meghallottam a férfi kásás, erőtlen beszédét, mintha szavai egy barlang faláról visszaverődve rezegtek volna végig finoman a dobhártyámon.

– Te tudtál róla, hogy a tüdőgondozóban régen vastüdős betegek is feküdtek? – fordultam váratlanul Tubához.

– Öö, nem – mondta megilletődötten. – Mi a franc az a vastüdő?

Egy pillanatra zavarba jöttem, mert magam sem voltam benne egészen biztos. Gyerekkoromban egy időben nagyon szerettem apám orvosi lexikonjait lapozgatni, illetve az túlzás, hogy nagyon szerettem volna, mert inkább valami másfajta vonzódás volt ez, hiszen egyik-másik illusztrációtól egyenesen kivert a víz, és az sem volt ritka, hogy rémálmaimban jöttek elő a különböző bőrbetegségekről készített fotók

például. Mégis folyton visszajártam ezekhez a vaskos könyvekhez, valósággal függő-jük lettem; a viszolygással vegyes izgalom és a hirtelen rémület édes, adrenalinidús hullámai jó néhány lapozgatás erejére magukhoz láncoltak. És az egyik ilyen, szinte már kukkolásként megélt lexikon-böngészés során pillantottam meg egy vastüdőről készült fotót. Már majdnem el is felejtettem, de minél mélyebbről volt kénytelen feltörni ez a fekete-fehér kép, most annál erőteljesebben jelent meg a szemem előtt. Egy kerekeken guruló állványzatra felfektetett súlyos vascső ugrott be, az oldalán tengeralattjáró-ablakokhoz hasonló nyílások voltak, az egyik végén pedig egy fáradt gyerekfej kandikált ki belőle. Hát persze, ugyanaz a gépezet volt ez, mint amiből tegnap Tubával kettőt is találtunk a Romhányi-kúria raktárának poros ponyvája alatt. Bizonyára a részegség miatt nem ismertem fel őket egyből.

- Emlékszel arra a két gépre tegnap a tüdőgondozóban?
- Azokra a hengerekre?
- Aha.
- Az két vastüdő volt.

Tuba elgondolkozott, aztán csak ennyit mondott: - Para.

Szerettem volna folytatni, és a kazettáról is mesélni neki, mert egyre több részlet jutott eszembe, és egészen izgatott lettem, ahogy hirtelen megérezttem, az addig elveszetten kavargó töredékekből mégiscsak kirajzolódhat valamiféle rendszer, de Tuba felpattant a helyéről és a tér túloldala felé hunyorgott.

- Elindultak - mondta.

Feltápázkodtam én is, és a polgármesteri hivatal felé kémleltem, valóban volt ott valami mozgás. Először félkör alakba rendeződött a tömeg a kijárat előtt, aztán kiáltásokat és távoli, elhaló nevetéseket lehetett hallani, majd középen kettévált a csoport, megjelent az ifjú pár, és körülöttük néhány ide-oda szaladgáló alak, végül egy oszlopba állt mindenki és megindultak a templom felé. Kissé libabőrös lett a karom; ez a távolság, ahogy a tér egyik sarkából figyeltem a másokban izgó-mozgó alakokat, még megvédett, még kellő magabiztosságot adott a valósággal szemben. Ám ahogy a lassú vonulással közelítő násznépet követtem a szememmel, felfogtam, hogy perceim vannak már csak hátra ebből az otthonos elszigeteltségből. Hamarosan tucatnyi tekintet fog láthatatlan darázsfüllánkként döfködni, és kezek nyúlnak majd felém, nekem pedig minden egyes köszönést, minden mosolyt és biccentést viszonznom kell, és mindenkivel le kell majd folytatnom, egymás után, végtelen ismétlődésben ugyanazokat a felszínes és bárgyú beszélgetéseket. Fogoly leszek ettől a perctől másnap hajnalig, és amint ez a gondolat bevillant, egy pillanatra meg is bántam, hogy mégsem hoztam el magammal Magdát, aki az ehhez hasonló helyzetekben, talpraesettebb szociális lény lévén, már sokszor pajzsként védelmezett engem. Aztán az is eszembe jutott, hogy mit szólna Tubához vagy a többi fiúhoz, és főleg Julinhoz, akiről azért meséltem már neki ezt-azt az elmúlt pár évben, és rögtön meg is gondoltam magam. Jobb lesz ez így nélküle, és anélkül a valaki nélkül, aki vele vagyok.

– Gyere, menjünk oda – bökött váratlanul oldalba Tuba.

Nem messze tőlünk, néhány ünneplőbe öltözött ember bukkant fel, és V-alakba felállva mintegy torkolatként mutattak utat a menet számára a sarkig kitárt templomkapu felé. Tubával egy pár lépésnyire mögöttük álltunk meg, a menet komótosan közelített, és ez épp elég időt adott, hogy tekintetemmel végigpásztázzam az embermasszából lassan kiváló arcokat. Nyilván az ifjú pár volt az első, akin megakadt a szemem; Roland arcán feszengős vigyor ült, kíváncsi lettem volna a tekintetére is, de azt kamionos napszemüvege elrejtette előlem. Dorka Rolandba karolva lépdelt, egyik kezében egy kis fehér rózsacsokrot tartott, a másikkal meg abroncsszoknyáját emelte meg finoman, hogy ne lógjon le egészen a porba meg a kutyaszarba. Nem nézett ki rosszul, igaz, kicsit vaskosabb volt, mint amire emlékeztem, bár lehet, hogy csak a ruha szabása miatt tűnt valahogy galamszerűbbnek, mint tíz éve, nagyjából amikor utoljára láttam. Egy osztállyal alattunk járt a gimibe, és kifejezetten jó csajnak számított, de nem is ez volt benne az érdekes, hanem, hogy úgynevezett éltanulósága ellenére sem tűnt soha olyan karót nyeltnek, mint a hozzá hasonló lányok általában. Éppen ezért lepett meg és keserített el kissé, amikor azt hallottam az érettségi utáni szeptemberben, az egyik első hazalátogatásom alkalmával, hogy összejött Rolanddal. Nem volt ez szép tőlem, hiszen Roland a barátomnak számított, de valójában csak amolyan kötelességszerű barátság volt ez; huszonnyolc lány mellett mindössze öten voltunk fiúk az osztályban, nem maradt választásunk, egy klikké kellett válnunk. Én azonban Rolandot mindig is egy baltával faragott alaknak láttam, jó volt vele berúgni hétről hétre, meg ilyen-olyan ökörségben részt venni, de a haveri máz alatt már akkor sem igen feltételeztem semmi komolyabban vehető tartalmat, és ahogy felálltunk az iskolapadból, szinte azonnal meg is szűntünk egymás számára. Most tehát itt jöttek ők ketten, menyasszonyként és vőlegényként, keresztül a Hajdúvágás főteréül szolgáló körforgalmon, feltartva a nem túl sűrű szombat déli forgalmat, némi pironkodással odamosolyogva a sofőröknek, akik rendületlen idiotizmussal egyre csak dudáltak és dudáltak, amíg elhaladt előttük a menet. Nem mondhatom, hogy nagyon megérintett volna Roland és Dorka látványa, és semmi olyasmi nem jutott az eszembe, hogy „milyen gyorsan repül az idő” vagy, hogy „hát felnőttünk mi is” és egyéb ehhez hasonló marhaságok. Két megejtően esetlen idegent néztem, és ahogy közelebb értek hozzám, leginkább az kötötte le a figyelmem, hogy mennyire furcsán áll a lány fején a napsütésben szinte felizzó konty, az egyetlenül beleszórt ál-igazgyöngyökkel, a fiú hajtókáján pedig milyen bágyadtan bukik előre a túlméretezett virágdísz, akár egy hógutát kapott kaméleon. Egy pillanatra úgy tűnt, mintha Roland bólintott volna egyet felém, zavartan visszabíccentettem, de ő addigra már a másik irányba nézett.

– Egész jól mutatnak, nem? – súgta oda Tuba.

– Ja – nyögtem magam elé nem túl nagy meggyőződéssel.

Az ifjú pár mögött a meghatott örömszülők csoszogtak, apák és anyák lehangoló válltöméseikkel, aztán a többi rokon, egy-egy borvirágos képű öregember, meg nej-

lon ruhában botorkáló vénasszony, utánuk pedig a fiatalok, unokatestvérek, barátok, munkatársak vegyesen, a lányok tarka nyári dresszben, a fiúk feltűrt ujjú, foltosra izzadt ingben pihegve, vagy kipirult arccal feszengve egy-egy nyakig gombolt bocskaiában. Láttam Viktort és Zolit is a fiútársaságból, meg egy-két lányt a volt osztálytársak közül, elsuhant pár ismerős alak az alsóbb évfolyamokból is, nyilván Dorka barátai, illetve egy csomó olyan arc, akiről képtelen voltam megmondani, hogy valóban láttam-e már őket valaha, vagy csak épp úgy néznek ki, ahogy a régen látott távoli ismerősök szoktak. Az előttünk állók sorfala egyre vastagodott, és a menetben haladók már csak egy-egy másodpercre bukkantak a szemem elé, egy pillanatra pedig úgy tűnt, Julit látom felvillanni a sorban. Mintha megmarkoltam volna egy villanypásztort, hirtelen rándulás futott végig rajtam, tudtam persze, hogy itt lesz, hiszen mondta is tegnap, de tudni róla, és valóban meglátni egészen különböző dolog volt.

A menetet lassan elnyelte a templom kitért szája, és a nyomában befordultak azok is, akik eddig előttünk álltak, Tuba és én az utolsók között jutottunk be az öreg épület hűvösébe. Ahogy a padsorok előtt feltorlódott emberek feje fölött átnéztem, miközben odabent az *Ím, bėjöttünk nagy örömbent* kezdék énekelni, az villant át a fejemen, hogy idejét sem tudom, mióta nem tettem be ide a lábam, de aztán rögtön korrigáltam is magam, hiszen pontosan emlékeztem; 1997. áprilisában jártam itt legutóbb, amikor cserkészé avattak. Illetve cserkészként még nyilván végigültem pár istentiszteletet a végelgyengüléssel fenyegető unalommal küzdve, de az utolsó komolyabb esemény, amiben ezen a helyen részt vettem, valóban az avatás volt. Kevés kínosabb emlékem van annál, ahogy a püspök, aki később többé-kevésbé burkolt antiszemita igehirdetéseivel szerzett magának méltó médiahírnevet, megszorította a kezem, és könnybe lábadt szemét rám emelve azt mondta, „remek magyar gyerek vagy”.

– Van egy ötletem – súgtam oda Tubának, majd megragadtam a karját és pár lépéssel hátrébb vonszoltam. A templom bejárati előterének sarkában egy rozzant kis faajtó állt, amiről mindenki azt hitte, hogy folyton zárva van, pedig csak a zsanérjai voltak lelazulva már évtizedek óta, és emiatt egész súlya a padlóra nehezedett. Legalábbis régen így volt, de gondoltam, az ilyen dolgok nem igen változnak, szóval egy próbát megér; két kézzel rámarkoltam a kopott öntöttvas kilincsre, és nekiveselkedtem. Nem is tévedtem, az ajtó nyekkent egyet, de aztán feltárult, mi pedig beléptünk a mögötte nyíló poros helyiségbe. Nem volt odabent semmi más, csak egy szűk falépcső, meg pár halom törött cserép. Visszatoltam az ajtót, aztán a félhomályban előzékenyen a lépcsőre mutattam.

– Csak utánad.

– Menjek föl? – kérdezte Tuba. – Minek?

Nem volt kedvem győzködni, nekiiramodtam magam, és ahogy az első fordulóra felértem, hallottam, hogy Balázs is megindul utánam. Volt egy ennél jobb karzati feljáró is a másik oldalon, ahol az énekkarok ültek régebben a karácsonyi meg a hús-

véti istentiszteletek alatt, de azt valóban zárva tartották. Mivel ez a lépcső a kisebbik, használaton kívüli karzatrészre vezetett, mindenki megfeledkezett róla. Ez a tudás is cserkész koromból maradt meg, és soha nem gondoltam, hogy valaha is hasznát fogom venni, most azonban jól jött, hogy a tumultust elkerülve, páholyból nézhettük végig a szertartást. Amint felértünk, a karzat dohos korlátjára támaszkodva a templombelső egésze, mint egy ajándékdoz, feltárult előttünk. Tuba meglepetten nézett rám, de én csak legyintettem egyet; ő nem volt cserkész, nem tudhatott róla, nekem meg nem volt kedvem az időközben felzúgó orgonát túlsutogva az egészet elmesélni neki. Helyette óvatosan, mert nem akartam, hogy megreccsenjenek alattam az öreg deszkák, tettem pár lépést oldalra, aztán a fakorlát egy pontjára mutattam. Gyerekes ügyetlenséggel az volt oda karcolva, hogy „Légy résen!”, és egy rakás monogram sorakozott alatta, köztük egy kissé girbegurba L és B betű is.

– Kegyelem néktek és békesség, Istentől, a mi Atyántól és az Úr Jézus Krisztustól. Ámen. – A lelkész, aki odalent megszólalt, egy csontsovány, hórihorgas figura volt, és olyan színtelen komolysággal beszélt, mintha nem is esküvőt, hanem egyenesen gyászszertartást vezetett volna. Nem tűnt ismerősnek, azok a lelkészek, akik az én időmben itt megfordultak, már vagy elmenekültek innen, vagy a föld alatt lapultak. A szertartás a maga monotóniájával csordogált előre, a gyülekezet hol fölállt, hol leült, néha egy-egy ének szakította meg a lelkész szövegelését, aláfestésnek pedig a hátsó sorokban ülő kisgyerekesek felől bekúszott néhány elfojtott nyávogás és rövid, éles csecsemősikoltás. Oldalra néztem, Tuba kifejezéstelen arccal bámult az úrasztala előtt vigyázzban álló párra, én meg ezután Julit kezdtem a szememmel keresni odalent. Végigpásztáztam a padsorokat, de nem sikerült megtalálnom. Lehet, hogy nem jött be, gondoltam, de hát a szemem láttára lépett a templomba a menet végén. Újra elkezdtem, szisztematikusan gördítettem végig a tekintetem az első padosoroktól kezdve hátrafelé, balról jobbra. Egyre több ismerős arcot fedeztem fel közben, egykori tanáraink közül is eljött néhány, és apám két öreg orvos cimboráját is felismerni véltem, az egyik hátsó padban pedig a volt kosárlabda-edzőnk ült magába roskadva. Nem nézett ki jól, hosszú, csimbókos szakállat növesztett, a szemei kissé kidülledtek, rossz szabású inge alatt jókora sörhas feszült; semmi sem emlékeztetett már az egykori sportolóra. De Julit egyszerűen nem találtam sehol, és ettől valami zavaros idegesség vett erőt rajtam. Csak most értettem meg, hogy valóban mennyire vágyom a jelenlétére, azt akarom, hogy ott legyen lent ő is a többiek között, a szemem előtt, és bármikor, bármeddig tudjam bámulni anélkül, hogy ezzel kínos helyzetbe hoznám magam. Ha már ilyen sokáig nem láttam, gondoltam, most hadd nézzem kedvemre. De amennyire önző volt ez a vágy, annyira kielégítetlen is; egyszerűen nyoma veszett, beolvadt a tömegbe, a felismerhetetlenségig álcázta magát, vagy ki tudja hová lett, mindenesetre nem legeltethettem rajta a szemem.

A násznép ismét felállt, a beesett képű lelkész elmosolyodott, amitől még kísértetiesebbé vált az arca, és a házassági esküt kezdte felvezetni.

– Miután most azért álltok itt Isten és a gyülekezet színe előtt, hogy szövetségeket az Ő segítségül hívásával is megerősítsétek, és arra áldást kérjétek, fogjátok meg egymás jobb kezét és mondjátok utánam a házassági esküt.

Letöröltem a homlokomról a verejtéket, és megint Tubára pillantottam. Arcomon még az előző kétségbeesett keresés grimaszai látszódhattak, mert Balázs aggodalmasan felhúzott szemöldökkel nézett vissza rám.

– Minden oké? – kérdezte.

– Persze – feleltem, – csak egy kicsit még másnapos vagyok...

Odalent Roland kisfiúsan remegő hangon ismételte az eskü szövegét.

– Akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretetből veszem el őt, Isten törvénye szerint, feleségül.

Kicsit előrébb hajoltam, hogy megnézzem, hátha pont a karzat alatt ülők között van Juli, de ahogy az öreg fát markolva rádőltem a korlátra, az reccsent egy nagyot. Hirtelen lefagytam, pedig nem volt igazán éles ez a hang, csak a hozzánk legközelebb ülők közül fordult hátra egy pár fej, és azok sem bámultak sokáig. Kivéve a felpüffedt arcú kosáredzőt, aki szigorúan megcsóválta a fejét, miközben felnézett rám. Bekaphatja az öreg alkesz, gondoltam, és visszatornáztam magam óvatosan a korlát mögé.

– Hozzá hű leszek, velem megelégszem, velem szentül élek, velem tűnök, velem szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges segítőtársam leszek.

Miközben Dorka végigmondta a maga részét, a vége felé egyre vékonyabb hangon és egyre sűrűbben kapkodva a levegőt, megzörrent a hátunk mögött az ajtó. Láttam Tubán, hogy ő is összeressen, mintha még mindig kölykök volnánk, akiket rajta lehet kapni bármin is. Egy szőke fej jelent meg az ajtórésben, Viktor volt az, vigyorogva nézett ki ránk.

– Hát ti mi a faszt csináltok itt? – kérdezte, az ideálisnál két fokkal hangosabban.

– Kuss már – szólt rá Tuba, én meg valahogy reflexből lenéztem megint, a kosáredző most már a mutatójújját rázta felénk.

– Sasolunk – mondtam, és megtartottam neki az ajtót, amíg kilépett mellénk.

Elég sűrű alkoholszag áradt belőle, ami ráadásul, parfümjének illatával együtt valami egészen émelyítő keveréket alkotott. Annak idején Viktor is kipróbálta a cserkészetet, eljárt a gyűlésekre egy-két hónapig, végigült néhány istentiszteletet, aztán az egyik foglalkozáson váratlanul feltette a kezét, és bejelentette, hogy mérhetetlenül csalódott, mert itt semmi érdekes nem történik soha, aztán felállt és kislattogott a teremből. Legközelebb a gimiben találkoztam vele, amikor kiderült, hogy osztálytársak leszünk; de ezek szerint a templomi karzat többé-kevésbé titkos feljárójára ő is emlékezett még.

– És te hol voltál? – súgtam oda neki.

– A Gépészben...

– Azt már nem úgy hívják – javította ki Tuba.

– Én viszont úgy hívom – vágta rá Viktor.

Odalent a lelkész megáldotta a házasságkötést, a násznép pedig a megindultságtól szipogva kezdett bele az imádságba.

– Urunk Istenünk, minden kegyelemnek forrása és minden tökéletes ajándék szerzője, Rád bízunk ezt a házaspárt. Adj nekik hosszú életet, örömmel és hűséggel, kegyelemmel és békeséggel teljeset.

Viktor belekapaszkodott a vállamba, és úgy hajolt át kissé a korláton, hogy körülnézzen.

– Úgy látom, nem maradtam le semmiről – mondta végül, és mintha tisztelegne, odaintett a kosár-edzőnek, aki még mindig minket fixírozott.

– De mi a szart kerestél te a Gépészenben? – kérdeztem.

Én is ezen a néven ismertem a kocsmát, és a legkevésbé sem érdekelt, hogyan hívják éppen. Ez volt a templomhoz legközelebbi csehó, az út túloldalán, közvetlenül a mozi mellett; állítólag a nevét is arról kapta még valamikor a hatvanas vagy hetvenes években, hogy a mozigépész a vetítések alatt, a szalagcserék után ide szaladt ki, hogy magába döntson egy-egy felest.

– Mielőtt elkezdődött a szertartás kimentem cigizni egyet – magyarázta Viktor egyre hangosabban, ahogy ismét felbőgött a karzat másik oldalán az orgona. – És ott találkoztam a Hárs Julival. Ő mondta, hogy igyunk egyet gyorsan. Aztán kettő lett belőle...

Julii említésére megint összerándult bennem valami, nem úgy, mintha hasba vágta volna, jóval kontúrtaleszesebben, inkább, mint amikor egy kifordított zsákon ráznak még néhányat, föl le hullámozott a gyomrom. Vettem egy mély levegőt, hogy azal préseljem le a rekeszizmomat, aztán kérdezni akartam valamit, de odalent iszonyú hamisan és ütemtelenül elkezdtek énekelni, hogy „Szolgáidon láttassad dolgaiddat, dicsőségedet ezeknek fiain”, én meg egyszerűen nem bírtam megszólalni. Olyan volt, mintha csuklottam volna, de nem rángatózva, hanem egyetlen szigorú összehúzózással. És közben zavarosan pörögtek egymás után a gondolataim, hirtelen elkezdett zavarni a nyakkendőm divatjamúlt fazonja, aztán az jutott eszembe, hogy ma még nem is ettem semmit, majd a kazettáról ugrott be néhány mondat, amit hajnalban hallottam, hogy a zsidó szabó fogyatékos lánya hogyan könyörgött; mint ha nem is ugyanebben a városban, országban, univerzumban történt volna mindez, legvégül pedig Magda szavai jutottak eszembe, „keress meg, ha végeztél”. Csak tudnám, hogy mivel is kéne előbb még végezni, gondoltam. De nem merenghettem tovább, Tuba megveregette a hátam, és biccentett egyet Rolandék irányába; a család gyűrűje mintha kezdett volna fellazulni körülöttük, ők pedig lassan megindultak a kijárat felé. Sietnünk kellett, hogy a szűk lépcsőn időben leérjünk az üdvözlésük-höz.